

Leermodule: Hoe vertel je een (levens)verhaal

tellyourstorymap.eu

Mede gefinancierd door het
programma Erasmus+
van de Europese Unie

Intellectual Output 2 : INTRODUCTIE

Tegenwoordig is voortijdig schoolverlaten een wereldwijd probleem. Veel jongeren verlaten de school zonder diploma. Het doel van Tell Your Story, een project gefinancierd in het kader van het Erasmus+ programma en gecoördineerd door Pistes-Solidaires (Frankrijk), is om een bijdrage te leveren aan een mogelijke oplossing voor dit probleem door de voortijdige schoolverlaters de mogelijkheid te geven zich uit te drukken via storymaps (kaartverhalen), te reflecteren op hun geschiedenis en ervaringen op te doen om op de lange termijn hun situatie te herstellen en te verbeteren. In twee stappen stelt Tell Your Story voor om hen deze tool te geven die kan helpen om vroegtijdig schoolverlaten te voorkomen bij studenten die het risico lopen om uit te vallen.

Goed vertelde verhalen zijn immers zeer krachtige producten. Digitaal vertellen is daarom een geschikt en effectief middel voor jongeren om hun ervaringen te communiceren. Storytelling wordt hier gedefinieerd als een korte vorm van digitale mediaproductie, waardoor mensen bepaalde aspecten van hun leven kunnen delen. «Media» kan video's in volle beweging omvatten met geluid, animatie, foto's, audio, enz., die jongeren kunnen gebruiken om een verhaal te vertellen of een idee te presenteren. Digitale verhalen worden vaak gepresenteerd in boeiende, interactieve en emotioneel aantrekkelijke indelingen.

De eerste module die is ontwikkeld onder voor Tell Your Story-project is een leermodule met als hoofddoel: de voortijdige schoolverlaters voorbereiden op het maken van hun eigen verhalenoverzicht door hen te introduceren wat verhalen vertellen is, hen daarbij de eerste reeks competenties biedend die ze nodig hebben voor digitaal storytelling. Deze module werd getest tijdens een internationale training in Palermo in september 2017. Na deze test werd deze module bijgewerkt en geïmplementeerd in de partnerlanden. Elke partner heeft minstens één groep voortijdige schoolverlaters ontmoet.

Nu deze leermodule zijn efficiëntie heeft bewezen, is het tijd voor de partners om het te delen met alle organisaties en personen die het zouden willen implementeren. We presenteren hierniet alleen het materiaal voor de activiteiten zelf, maar ook het beoordelingssysteem om hun competentieniveau te evalueren. Alle activiteitenbladen zijn beschikbaar op het platform.

TITEL: « Introductie tot digitale storytelling »

MODULE & BIJKOMENDE GEGEVENS

02 curriculum

3 Hoe verhalen vertellen?

3.3 Digital storytelling

TIJD

30 minuten

LEARNING MATERIAL

- Computer met internetaansluiting
- Beamer
- Sprekers

DOELSTELLING

- Introduceer het concept van digitale storytelling.
- Geef een overzicht over de verschillende bestaande instrumenten voor digital storytelling.
- Delen verschillende instrumenten die reeds getest door Pistes Solidaires.

LEERRESULTATEN

De deelnemer is in staat om uit te leggen wat digital storytelling is, waaronder storymaps.

De deelnemer is in staat om verschillende instrumenten te overwegen om zijn eigen verhaal te vertellen.

BESCHRIJVING STAPSGEWIJS

1

Intro:

Tegenwoordig worden meer en meer cv's gepubliceerd met behulp van video-cv's. Bijvoorbeeld:

<https://www.youtube.com/watch?v=Rs5I6WliRQc>

2

Verschillende instrumenten voor één

doe: Presentatie van verschillende video's gemaakt door EVS in Pistes Solidaires:

- Stop motion techniek met smartphone.
- Video met camera.
- Storymaps-techniek.

3

Voor en tegen:

Presentatie van de feedback gegeven door de vrijwilligers die verschillende instrumenten getest. Vraag de deelnemers hun mening.

Focus op Storymaps:

het delen van meningen over het mogelijkheden en de moeilijkheden om iets te maken.

Suggesties en voorstellen.

TITEL: « Wat is een verhaal? »

MODULE &
BIJKOMENDE GEGEVENS

02 curriculum

1 Wat is storytelling?

1.2 Wat is een verhaal?

DOELSTELLING

- Introductie van de vraag 'wat is een verhaal' om beter te begrijpen wat storytelling is .
- Invoering van de basiselementen van een verhaal (boodschap, doelgroep).
- Onderstrepen het belang van interpretatie en 'actief luisteren' voor de luisteraar.

BESCHRIJVING
STAPSGEWIJS

1

Uitgangspunt van verhalen vertellen: Zet de deelnemers in een cirkel. Geef ze een stukje papier om op te schrijven. Vraag de deelnemers om na te denken over 3 woorden die hen zelf definiëren. (5 min).
In de plenaire vergadering leest iedereen wat hij/zij heeft opgeschreven om zichzelf te definiëren. Het idee hierachter voor de groep en de jongerenwerker is om meer over belangen / achtergrond / persoonlijkheid van elke deelnemer te leren.

2

Stel jezelf voor door middel van 3 zinnen: Vraag de deelnemers om zich te presenteren in 3 aangesloten zinnen (niet meer dan 3!). (5 min).
In het plenum kies je een aantal deelnemers om hun 'verhaal' te delen met de rest van de groep.

3

Debriefing in plenum na deze twee inleidende activiteiten: Stel vragen aan de deelnemers: Hoe zijn de verhalen die je hebt gehoord? Kun je proberen ze te beschrijven door een aantal bijvoeglijke naamwoorden te geven?
Na een algemene brainstorm, herinner hen de 3 bijvoeglijke naamwoorden die elke keer een verhaal beschrijven: Eenvoudig, emotionele, en waarheidsgetrouw.

Verhaal = meest fundamentele communicatiemethode.

Goede verhaalstructuur: duidelijk doel, persoonlijke verbinding, gemeenschappelijke referentiepunten, gedetailleerde personages en beeldspraak, conflict, kwetsbaarheid, pacing.

Noodzakelijke ingrediënten voor een verhaal:

Wie, waarom, waar, wanneer, met wie, wat, hoe (W vragen + Hoe).

TIJD

30 minuten

(net na 15 minuten van de presentatie van TYS project, doelstellingen)

LEERRESULTATEN

- De deelnemers begrijpen dat iedereen dagelijks verhalen vertelt als een 'normale zaak'.
- De deelnemers begrijpen dat een verhaal moet eenvoudig, emotioneel, en waarheidsgetrouw zijn.
- De deelnemers hebben inzicht in de interactie tussen de verteller en de luisteraar.

ROL
BEGELEIDER - TIPS

- Geef de deelnemers de tijd om na te denken over wat ze willen opschrijven, omdat dit de eerste oefening van het vertellen van een deel van hun verhaal zal zijn.
- Voor punt 2, Als de zinnen eerder filosofische of niet echt verbonden met de persoon - dat kan vooral met NEETS gebeuren - probeer je te begrijpen waarom. Vele redenen: geen interesse, geen zelfvertrouwen, geen concrete voorbeelden van zijn / haar leven te delen ...

LEARNING
MATERIAL

- Papieren
- Potloden en pennen
- Karton

TITEL: « Hoe verhalen vertellen en schrijven »

MODULE &
BIJKOMENDE GEGEVENS

02 curriculum

1 Wat is storytelling?

1.3 Wat is de structuur van een verhaal?

DOELSTELLING

- Presenteren wat is een structuur van een verhaal.
- Geef basis- en belangrijke elementen van een verhaal.
- Het zien van een verhaal vanuit een ander perspectief.

TIJD

60 minuten

BESCHRIJVING
STAPSGEWIJS

N°1 : Teken jezelf!

1

Geef een A4-papier aan elke deelnemer. Ze hoeven er hun naam niet op te zetten. Vraag hen om 4 specifieke episodes, situaties of herinneringen met behulp van gekleurde pennen te tekenen. Ze moeten hun A4 verdelen zoals hieronder:

Best jeugdherinneringen	Hobby's of andere persoonlijke smaak
Dingen die je mist	Zinvol verhaal

10 min om te tekenen in de 4 vakjes.

Nb: de facilitator is vrij om te veranderen en de onderwerpen van de 4 hokjes aan te passen aan de groep (één van je successen, de beste prestaties ...).

2

Eenmaal klaar verdeel je de groep in twee. Tekeningen worden geschud en opnieuw verdeeld onder de deelnemers, zodat elk een set van iemand anders heeft.

3

Nu moet elke deelnemer proberen te vertellen, wetende wat de betekenis van de tekeningen in de hokjes is, wat ze bedoelen: de betekenis van de symbolen getekend door een andere deelnemer en hiermee een verhaal voor hen uitwerken. Hierna komt de deelnemer die de tekening maakte naar voor en vertelt de werkelijke betekenis van de tekening die hij maakte.

Het doel van de oefening is ten eerste het stimuleren van de expressie van herinneringen en episodes door middel van het tekenen (een goede techniek als alternatief voor zelfexpressie hebben), en vervolgens is de interpretatie en recreatie van iemand anders van het oorspronkelijke werk. Ten slotte zal de uitleg van het origineel en de vergelijking met de recreatie worden gebruikt om te illustreren hoe we kunnen interpreteren, dus op ons eigen inzicht van zowel de betekenissen en van de tekeningen, het creëren van verschillende verhalen uit dezelfde context.

(20 min)

LEERRESULTATEN

De deelnemers weten wat een plot is en hoe dat te doen.

ROL
BEGELEIDER - TIPS

Nog een tip om deelnemer te helpen herinneren de structuur van een verhaal is:

- M** Moment van het evenwicht.
- A** Bedreiging dat iets het evenwichtspunt kan ruïneren.
- G** Gong! Held beseft dat hij heeft om iets te doen.
- N** 'N" Countdown - wat en hoe.
- I** Interventie.
- F** Finale - keert terug naar huis.
- I** Introspectie.
- C** (Call) Oproep tot actie.

BESCHRIJVING
STAPSGEWIJS**N° 2 : We zijn allemaal helden !****1**

Probeer de deelnemers duidelijk te maken dat we allemaal iets te vertellen hebben over ons leven, als een verhaal waarin je zelf de held bent.

Concept van Joseph Campbell: de reis van de Helden.

Laat de deelnemers een video zien met de 12 stappen waaruit de reis van de Helden is samengesteld:

<https://vimeo.com/140767141>

<https://www.youtube.com/watch?v=Hhk4N9AOoCA>

2

Vat met de deelnemers de 7 belangrijkste stappen samen van een verhaal dat ze kunnen gebruiken bij het schrijven van hun verhaal:

- Gewone wereld
- Held
- De roep om avontuur
- De vijand, tegenstander
- De vriend, helper
- De crisis, onverwacht probleem
- De terugkeer naar de gewone wereld, het einde

LEERMATERIAAL

- A4 Papers
- Kleurpotloden
- Computer met internetaansluiting
- Beamer
- Sprekers
- Karton

TITEL: « Verschillende soorten storytelling »

MODULE &
BIJKOMENDE GEGEVENS

02 curriculum

1 Wat is storytelling?

1.4 Soorten van storytelling

DOELSTELLING

Vergelijk verschillende technieken van storytelling en in staat zijn om hun geschiktheid te meten.

TIJD

45 minuten

BESCHRIJVING
STAPSGEWIJS

Voordat u begint, herinneren de deelnemers eraan dat we reeds samen tekenen als een instrument van storytelling hebben geëxperimenteerd.

1

Brainstormen: Brainstormen over wat het formaat van het vertellen van verhalen, zoals de uitwerking zou kunnen zijn ...
Mogelijke antwoorden: mondeling/audio, geschreven, visueel (dansen, tekenen, toneel, mime, ...), en digitaal.

10 min

2

Laten we storytelling oefenen: Verdeel de deelnemers in minimum 3 groepen en geef ze een vorm van storytelling om die tot een zeer kort en eenvoudige verhaal te ontwikkelen:

- mondeling
- geschreven (wordt gelezen door een andere groep)
- visueel met behulp van dans, theater of zelfs 'foto-taal' met behulp van DIXIT-kaarten of foto's genomen uit oude tijdschriften.

25 min

3

Geschiktheid van elke techniek: Vraag elke groep om op een karton de voordelen van de gebruikte techniek te beschrijven. De kartons worden opgehangen aan de muur van de kamer voor de andere deelnemers.

10 min

LEERRESULTATEN

Deelnemers zijn zich ervan bewust dat het vertellen van verhalen heel breed kan zijn en verschillende technieken kan omvatten (mondeling, schriftelijk, visueel en digital storytelling).

ROL
BEGELEIDER - TIPS

Wanneer groepen bezig zijn met het creëren van hun verhalen kan de begeleider aandacht te besteden aan de volgende vragen:

- Is het een kortverhaal en eenvoudig te vertellen?
- Respecteren de deelnemers de basiselementen van een verhaal?

De begeleider is aanwezig om hen te begeleiden in het proces van de creatie.

LEERMATERIAAL

- A4 papieren
- Kleurpotloden
- Karton
- DIXIT-kaarten
- Oude tijdschriften
- Schaar
- Lijm
- Buddies (klevers)
- Computer met videoprojector en speakers

TITEL: « Waarom verhalen vertellen »

MODULE &
BIJKOMENDE GEGEVENS

02

2.1 Voordelen van het vertellen van een verhaal

2.2 De motivatie gaande houden

DOELSTELLING

Het doel van deze module is het introduceren van de voordelen van het vertellen van een verhaal door middel van digitale hulpmiddelen.

TIJD

30 minuten

BESCHRIJVING
STAPSGEWIJS

1

Presentatie van de verschillende verhalen: De begeleider presenteert enkele voorbeelden van verhalen. Vraag de deelnemers om aandachtig te luisteren en zich concentreren op de inhoud. Na de presentatie van elk verhaal verdeelt de begeleider de deelnemers in drie groepen.

- Voorbeeld van een korte schriftelijke verhaal: A Dream Come True (Daniel)

<https://www.values.com/your-inspirational-stories/3081-a-dream-come-true>

- Voorbeeld van een fotoverhaal: «Lieve Orlando» fotoserie: Fotoserie van de mensen de persoonlijke verhalen van de nachtclub schieten:

https://www.buzzfeed.com/skarlan/dear-world-series?utm_term=.eIEkRnRgN#.tspw282vo

- Voorbeelden van videoverhalen: My Life & Photography - Digital Story:

https://www.youtube.com/watch?v=cvQGV_G0wCs

2

Activiteit: Elke groep noteert welk verhaal het krachtigst is en waarom. Nodig de deelnemers uit om hun bevindingen te presenteren.

3

Discussie met deelnemers: Nodig de deelnemers uit om hun meningen te delen - positieve en negatieve aspecten van het vertellen van een verhaal met verschillende middelen.

LEERRESULTATEN

De deelnemers maakt kennis met verschillende aspecten van het vertellen van een verhaal met verschillende middelen (geschreven verhaal, foto, video).

ROL
BEGELEIDER - TIPS

- Controleren dat alle deelnemers in staat zijn om online te gaan en toegang hebben tot de websites.
- Controleren of de deelnemers hebben begrepen wat ze hebben gedaan en in staat zijn hun verhaal te vertellen.

LEERMATERIAAL

- Foto's
- Video
- Geschreven verhaal

BIJKOMEND
COMMENTAAR

- Zorg ervoor dat al het materiaal dat je nodig hebt beschikbaar is (computers, camera's, smartphones, toegang tot internet, post-it notes ...).
- De duur van een pauze: 5 minuten of zonder pauze.
- Evaluatie aan het einde van een sessie: met een post-it note, elke deelnemer schrijft + en - van een sessie (5-10 minuten).

TITEL « Geheugenstorm »

MODULE &
BIJKOMENDE GEGEVENS

02

3.1

DOELSTELLING

De deelnemers aanmoedigen hun herinneringen en eigen ervaringen te onthouden en uiten.

BESCHRIJVING
STAPSGEWIJS

1

Vraag de deelnemers om een herinnering op te schrijven die voor het eerst bij hen opkomt. Geef ze 1 minuut per elke «categorie».

Het is belangrijk dat zij de eerste herinnering schrijven die zonder nadenken komt:

- De plek die ik het leukst vind
- Het meest trieste moment ooit
- De grootste uitdaging bereikt
- Mijn naaste mensen
- De meest gênante situatie
- De beste lach ooit
- De grootste teleurstelling
- Het meest romantische moment
- Het moment dat ik wil herhalen
- Het grootste obstakel overwonnen

2

Nadat ze hun herinneringen hebben vermeld, vraag je deelnemers om zich te verdelen in duo's. Een van beide moet 3 herinneringen selecteren die ze van de andere willen horen. Vervolgens moet die een kortverhaal over die herinnering delen.

Nadat de ene de 3 herinneringen heeft gedeeld, wisselen ze en deelt de andere van het duo de herinneringen.

LEERRESULTATEN

De deelnemer zal in staat zijn om niet-geconditioneerde denkvaardigheden te versterken, om de meest relevante herinneringen te identificeren. Tevens zal de deelnemer in staat zijn om het herinneringen opnieuw te vertellen en actieve luistervaardigheden te verbeteren.

ROL
BEGELEIDER - TIPS

- De begeleider moet deelnemers aanmoedigen om de eerste herinnering te schrijven die komt zonder verder na te denken.
- De begeleider moet een goede tijdwaarnemer zijn, hij kan een gefluit gebruiken wanneer de tijd om is.

TIJD

30 minuten

BIJKOMEND
COMMENTAAR

De facilitator kan «categorieën» wijzigen en aanpassen, afhankelijk van de context.

TITEL: « Wandel wat je voelt »

MODULE & BIJKOMENDE GEGEVENS

02

3.1

DOELSTELLING

- De reflectie over de wijze waarop verschillende emoties voelen fysiek en mentaal stimuleren.
- Het zelfbewustzijn van de deelnemers verhogen.

TIJD

25 minuten

BESCHRIJVING STAPSGEWIJS

1

Vraag de deelnemers rond te wandelen in de kamer en hun stemming uit de drukken in hun Weerbericht (vorige activiteit) te lopen.

Ze moeten de ruimte invullen. Ze mogen geen interactie met andere deelnemers aangaan.

Als ze rondlopen in de kamer geef je ze de instructies, en ze moeten die opvolgen tot de volgende instructies wordt gegeven. Geef na elke instructie, de deelnemers de tijd om het dit op te nemen.

Voorbeeld: instructie is : 'Loop zonnig'. Als de deelnemer niet al zijn energie geeft kun je toevoegen 'Alsof het de mooiste dag is, iedereen heel aardig tegen je is vandaag, iedereen je vriend wil zijn, en alles is prachtig '.

Ga verder met deze instructies :

- Loop sneller
- Loop langzamer
- Het is jouw verjaardag
- Je bent gelukkig
- Je bent verdrietig.
- Je bent boos
- Je bent bang
- Je hebt vertrouwen
- Je bent in een haast
- Je bent moe
- Je bent een balletdanser
- Je bent een clown
- Je bent een bouwer
- Je bent een superster

2

Sluit de activiteit af met een reflectie over het belang van zelfbewustzijn - het vermogen om persoonlijke stemmingen en emoties en drives te herkennen en begrijpen, evenals hun effect op anderen.

LEERRESULTATEN

De deelnemer is staat zal om zijn eigen emoties, gedachten en gedrag te interpreteren en te reguleren.

Ook zal hij begrijpen hoe onze emoties en gevoelens invloed hebben op onze houding.

ROL
BEGELEIDER - TIPS

De begeleider kan de instructies aanpassen aan de groep.

LEERMATERIAAL

/

TITEL: « Weerbericht »

MODULE &
BIJKOMENDE GEGEVENS

02

3.1

DOELSTELLING

-Het luisteren en expressie promoten.

- De reflectie van de juiste eigen gevoelens aanmoedigen.

BESCHRIJVING
STAPSGEWIJS

1

Vraag de deelnemers om in een cirkel te zitten en vraag eenieder om het Weerbericht van de dag te geven, dit wil zeggen : vraag – indien je het weer van vandaag was – hoe de dag eruit zou zien? Je kunt beginnen met het gebruik van beeldmateriaal.

Voorbeeld : je voelt je als een warme zomerse middag met geen zuchtje wind, of je voelt je als een kille ochtend wanneer de zon opkomt en langzaam opwarmt rondom. Of voel je je als een regenachtige grijze wintermiddag wanneer alle lucht is bedekt met donkere wolken.

LEERRESULTATEN

De deelnemer is in staat zijn om na te denken over de huidige stand van de emotie en het opbouwen van nauwere banden met andere deelnemers.

TIJD

5-15 minuten
*(afhankelijk van de
grootte van de groep)*

ROL
BEGELEIDER - TIPS

De begeleider moet de interactie bevorderen en de deelname van alle deelnemers aanmoedigen.

BIJKOMEND
COMMENTAAR

De voorwaarde is dat de deelnemers in staat zijn om te luisteren, zonder onderbreking of bespotting van andere deelnemers. Bespreek dit vooraf met de deelnemers.

TITEL: « Het in kaart brengen van de Reis van het Leven »

MODULE &
BIJKOMENDE GEGEVENS

02

3.2

DOELSTELLING

- Dieper zelfbewustzijn en zelfreflectie van de deelnemers promoten.
- De kennis van de ervaringen die verschillende perspectieven informeren verhogen.
- Visuele persoonlijk verhaallijnen creëren.

TIJD

120 minuten

LEERRESULTATEN

De deelnemer is staat om te reflecteren over zijn levensweg en ambities voor de toekomst. Ook is hij in staat zijn om de momenten die hun leven vertegenwoordigen weer te geven door artistieke expressie.

ROL
BEGELEIDER - TIPS

- De begeleider moet de deelnemers ondersteunen en door middel van dialoog hen helpen de belangrijkste elementen van hun leven reizen te identificeren.
- De begeleider moet zijn eigen "Reis van het leven" tekenen voor de uitvoering van de activiteit met de deelnemers.

LEERMATERIAAL

Denborough D. (2014) Retelling the stories of our lives. Everyday Narrative Therapy to Draw Inspiration and Transform Experience. Norton & Norton: New York.

BIJKOMEND
COMMENTAAR

De begeleider kan de bijgevoegde PowerPoint-presentatie gebruiken. In plaats van te vragen de deelnemers om een pad te tekenen, kan de begeleider reeds voorbereide templates van het pad geven.

BESCHRIJVING STAPSGEWIJS

Geef elke deelnemer een groot vel papier en vraag hen om een kronkelende weg te trekken. In het midden van de weg te vraag je hen om een cirkel te tekenen. Aan de linkerkant van de weg schrijven ze 'weg al gereisd', aan de rechterkant 'pad moet nog komen'.

1

Terugblik (30 min) :

1. Bij het aanvang vraag je de deelnemers om na te denken en elementen te verzamelen van waar ze vandaan komen (bijvoorbeeld, plaatsen, cultuur, taal en/of spiritualiteit).
2. Vraag hen na te denken over hun metgezellen in deze reis. Dit kunnen individuen, groepen, gemeenschappen, organisaties zijn. Dit moet ook mensen van verschillende generaties omvatten, evenals onzichtbare vrienden, geestelijke leiders, huisdieren, enz.
3. Vraag hen om een aantal van de favoriete plaatsen langs de weg die zij hebben op deze reis tot nu toe hebben afgelegd te tekenen of op te lijsten.
4. Vraag de deelnemers om twee mijlpalen van hun reis te identificeren. Vraag hen wat de belangrijkste dingen zijn die ze al hebben bereikt en laat die aanduiden op het pad.
5. Vraag hen om een berg en een rivier te tekenen als symbool van twee hindernissen die ze al hebben overwonnen. Vraag hen om aan te geven hoe ze die obstakels hebben overwonnen, voorkomen of omzeild.
6. Vraag de deelnemers om de survival kit aan de bovenkant van de pagina te tekenen. Daarin schrijven ze wat hen geholpen heeft in moeilijke tijden. Dit kunnen waarden, vaardigheden, mensen, gezegden, liedjes, etc. zijn.

2

Een vooruitblik (30 min) :

1. Vraag de deelnemers om hun hoop, dromen, wensen te schrijven tegen het einde van het pad. Dit zou kunnen zijn voor henzelf, hun familieleden, vrienden, zelfs de volgende generaties.
2. Vraag hen om een aantal plaatsen te identificeren die ze willen zien op de rest van hun reis en laat die markeren op het pad.
3. Vraag de deelnemers om te kijken naar de mijlpalen die ze al hebben bereikt en vraag hen dan om drie toekomstige mijlpalen te markeren. Merk op dat deze haalbare stappen zou moeten zijn, iets wat ze echt willen zien gebeuren.
4. Vraag de deelnemers om een berg te tekenen als symbool van een obstakel waarmee hij/zij (of anderen waarover ze zich zorgen maken) te maken zou kunnen krijgen langs de toekomstige weg. Vraag hoe zij en hun reismetgezellen zullen proberen dit probleem te vermijden, te omzeilen of te overwinnen. Vraag hen na te denken over hoe ze sterk kunnen blijven als ze met deze problemen worden geconfronteerd.
5. Tot slot vraag de deelnemers om de liederen te selecteren die zij zullen meenemen op hun reis. Vraag hen na te denken over de reden waarom ze die liedjes kozen, wat ze betekenen voor hen en teken ze langs het pad.

BESCHRIJVING
STAPSGEWIJS

3

Neerkijken op jouw reis (30 min) :

1. Geef de deelnemers de tijd om na te denken over hun reis.
2. Vraag de deelnemers wat enkele goede herinneringen zijn die ze zullen meenemen in de toekomst en laat die als sterren tekenen langs hun reis. Dit kunnen geluiden, beelden, smaken, aanrakingen of geuren zijn.
Vraag hen wie een belangrijke rol speelt in die herinneringen en waarom elk van deze belangrijk is voor hen. Laat ze nadenken over wat die herinneringen bieden voor zichzelf en de medereizigers van de reis. De antwoorden op deze vragen plaatsen ze binnen of naast de sterren.
3. Vraag de deelnemers om namen te geven aan hun paden om te symboliseren wat dit Reis van het Leven voor hen betekent.
4. Tenslotte vraag de deelnemers om terug te kijken naar alles wat ze hebben besproken.
Vraag hen of een boodschap willendoorgeven aan de persoon die net beginnen op hun reis en welke les ze hebben geleerd die ze willen delen met anderen.

4

Het delen van de reis (30 min) :

Als alle 'Reizen van het leven' zijn afgewerkt geef je de tijd aan de deelnemers om rond te lopen en te kijken naar de verhalen van de andere deelnemers. Verzamel de deelnemers in een cirkel en vraag een vrijwilliger om haar/zijn verhaal te delen. Laat ze allemaal een voor een vertellen over de reis en welke beelden ze hebben getekend, hun leven voorstellen, de tijdsdimensies volgend. Vraag dat iedereen zijn volle aandacht geeft aan de persoon die zijn verhaal deelt en dat alle vragen en opmerkingen wachten tot het einde. Voorzie 5-7 minuten voor elk verhaal.

*Als de groep te groot is kun je die verdelen in kleinere groepen van 5-6 personen.

Beëindig de activiteit met de reflectie over hoe de deelnemers zich voelden, wat de moeilijkste aspecten waren om te identificeren, of ze iets nieuws of vergeten hebben ontdekt.

Stel reeks vragen aan de groepsdiscussie aan te zwengelen:

- Hoe was het voor jou om jouw verhaal te vertellen aan deze groep?
- Wat was het voor jou om al deze verhalen te horen?
- Welke inzichten heb je opgedaan over jezelf en jouw groep vrienden?

pistes solidaires

PISTES-SOLIDAIRES / Frankrijk
www.pistes-solidaires.fr

DIE BERATER / Oostenrijk
www.dieberater.com

**EUROPEAN ASSOCIATION
OF GEOGRAPHERS / België**
www.eurogeography.eu

RINOVA

RINOVA LIMITED / Verenigd Koninkrijk
www.rinova.co.uk

CESIE / Italië
www.cesie.org

RIS Dvorec Rakicàn / Slovenia
www.ris-dr.si

Dit werk valt onder een Creative Commons Naamsvermelding-NietCommercieel-GeenAfgeleideWerken 4.0 Internationaal-licentie.

Mede gefinancierd door het
programma Erasmus+
van de Europese Unie

Dit project werd gefinancierd met de steun van de Europese Commissie.
De verantwoordelijkheid voor deze publicatie (mededeling) ligt uitsluitend bij de auteur;
de Commissie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor het gebruik van de informatie die erin is verrat.